Judecătoria Ungheni
Judecător: V. Lupu
Curtea de Apel Bălţi
Judecători: N. Chircu, E. Răţoi, G. Liulca

Dosarul nr. 2ra-508/17

D E C I Z I E

26 aprilie 2017 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
lărgit al Curţii Supreme de Justiţie

în componenţa:
Preşedintele şedinţei Iulia Sîrcu
Judecători Ala Cobăneanu, Ion Druţă,
Nicolae Craiu, Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de către Procuratura de Circumscripţie Bălţi, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Procurorul militar Cahul în interesele statului, reprezentat de către Guvernul RM împotriva lui Octavian Troşcenco, intervenient accesoriu Poliţia de Frontieră privind încasarea prejudiciului material,

împotriva deciziei Curţii de Apel Bălţi din 28 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 20 ianuarie 2010, Procurorul militar Cahul în interesele statului, reprezentat de către Guvernul RM s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Octavian Troşcenco prin care solicita încasarea prejudiciului material cauzat statului în mărime de 13 076 lei.

În motivarea acţiunii s-a invocat că, Procuratura militară Cahul a finisat exercitarea urmării penale pe cauza penală nr.2008458028, intentată la data de 28 august 2008 de Procuratura r-lui Basarabeasca pe faptul abuzului de putere din partea factorilor de decizie din cadrul pichetului de grăniceri „Basarabeasca”, adică în temeiul art. 327 alin. (l) Cod penal.

Ca temei pentru pornirea urmăririi penale a servit demersul vice-ministrului Justiţiei, parvenit la data de 15 iulie 2008, în adresa Procuraturii r-lui Basarabeasca, prin intermediul Procuraturii Generale, privind faptul comiterii abuzului în activitatea pichetului de grăniceri „Basarabeasca”. Prin ordonanţa procurorului raionului Basarabeasca din 29 august 2008, materialele cauzei penale nr. 2008458028 au fost expediate procurorului Procuraturii militare Cahul pentru exercitarea urmăririi penale conform competenţei materiale. În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că la data de 24 iulie 2002, pe la orele 22.00, cu o căruţă cu doi cai, care aparţinea altor persoane, fară voinţa proprietarilor, Dumitru Jos, domiciliat în sat. Maloiaroslaveţ, r-1 Tarutin, regiunea Odesa, .Ucraina, a venit în sat. Tvardiţa, r-1 Taraclia. În aceiaşi zi, aproximativ la orele 23:30, în aceiaşi căruţă Dumitru Jos a încărcat 11 201 pachete de ţigări de marca „Astra”, în sumă totală 11201 lei şi 1250 pachete de ţigări de marca

„Doina”, în sumă totală de 1875 lei, care aparţinea lui Vladimir Uşanov, locuitor sat. Vilcovo, r-1 Chilia, regiunea Odesa, Ucraina şi fără voinţa acestuia a încercat ilegal să treacă frontiera vamală a Republicii Moldova din sat. Tvardiţa în sat. Maloiaroslaveţ, Ucraina, însă a fost reţinut în flagrant de grăniceri.

Prin sentinţa din 23 octombrie 2002 a Curţii de Apel Chişinău, adoptată în cauza penală nr. 1- 145/02, Dumitru Jos a fost condamnat pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 80 alin.(l), art. 15, 75 alin. (l) Cod Penal.

Referitor la corpurile delicte, s-a decis ca căruţa cu doi cai, care se afla la păstrare la pichetul de grăniceri „Tvardiţa” şi obiectele de contrabandă - 11201 pachete de ţigări de marca „Astra” în sumă totală de 11201 lei şi 1250 pachete de ţigări de marca „Doina”, în sumă totală de 1875 lei, care se aflau la păstrare la pichetul de grăniceri „Basarabeasca”, să fie întoarse proprietarilor, inclusiv şi lui Vladimir Uşanov.

Ulterior, procurorul din cadrul Procuraturii pentru contribuirea la exercitarea justiţiei în Curtea de Apel Chişinău la data de 01 noiembrie 2002 a declarat recurs împotriva sentinţei din 23 octombrie 2002 a Curţii de Apel Chişinău, din motivul neconfiscării obiectelor de contrabandă.

Prin decizia din 14 decembrie 2002 a Curţii Supreme de Justiţie s-a decis confiscarea în beneficiul statului a obiectelor de contrabandă şi anume: lotul de ţigări în sumă totală de 13076 lei, care se păstrau la pichetul de grăniceri „Basarabeasca”.

La data de 24 ianuarie 2003, în adresa Oficiului de Executare Basarabeasca a fost expediat titlul executoriu, eliberat de Curtea de Apel Chişinău privind confiscarea obiectelor de contrabandă - lotul de ţigări în sumă totala de 13076 lei, care se păstrau la pichetul de grăniceri „Basarabeasca”.

La data de 28 mai 2003, şeful Oficiului de Executare Basarabeasca a informat Curtea de Apel Chişinău despre imposibilitatea executării procedurii din motivul că ţigările au fost restituite proprietarului de către militarul prin contract al pichetului de grăniceri „Basarabeasca”: Octavian Troşcenco.

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că corpurile delicte - lotul de ţigări în sumă totală de 13076 lei, au fost întoarse proprietarului Vladimir Uşanov în decembrie 2002 şi militarul prin contract din cadrul pichetului de grăniceri „Basarabeasca” - Octavian Troşcenco la acel moment nu a întreprins nici o măsură reală în vederea verificării veridicităţii documentelor prezentate de către Vladimir Uşanov pentru restituirea corpurilor delicte.

Relevă că, militarul prin contract al pichetului de grăniceri „Basarabeasca”- Octavian Troşcenco, prin acţiunile sale a admis atitudinea neglijentă faţă de serviciul militar, care se caracterizează prin neexecutarea sau executarea necalitativă, de către o persoană cu funcţii de răspundere, a obligaţiunilor sale de serviciu, prevăzute de legi, regulamente militare, instrucţii, ordinele comandamentului militar, ca rezultat al atitudinii neglijenţe sau neconştiincioase faţă de ele.

Atitudinea neglijentă a şefului sau a unei alte persoane cu funcţie de răspundere faţă de serviciul militar constituie infracţiune doar în cazul în care aceasta a cauzat daune în proporţii mari.

În cazul dat elementele infracţiunii prevăzute de art. 378 CP - atitudinea neglijentă, sînt formale deoarece nu sînt urmări necesare pentru calificarea respectivă a prejudiciul în proporţii mari, rezultînd din prevederile art. 126 Cod penal.

Conform normei, date proporţii mari se consideră suma daunei care depăşeşte suma de 50000 lei, însă costul ţigărilor restituite lui Vladimir Uşanov constituie 13076 lei.

La data de 27 mai 2009, de către Procuratura militară Cahul, urmărirea penală pe prezenta cauză penală a fost încetată în temeiul art. 275 alin. (l) pct 3 Cod de procedură penală, din lipsa în acţiunile lui Octavian Troşcenco a elementelor infracţiunii prevăzute de Codul penal. La rîndul său, militarul Octavian Troşcenco, prin acţiunile sale neglijente faţă de serviciul militar, care se caracterizează prin executarea necalitativă a obligaţiunilor de serviciu, prevăzute de legi, regulamente militare, instrucţii, ordinele comandamentului militar, a cauzat statului un prejudiciu în valoare de 13076 lei.

Prin încheierea din 25 martie 2013 a Judecătoriei Ungheni a fost atras în proces Departamentul Poliţiei de Frontieră în calitatea procesuală de intervenient accesoriu de partea pârâtului.

Prin hotărârea din 27 mai 2014 a Judecătoriei Ungheni a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Guvernul Republicii Moldova şi s-a încasat de la Octavian Troşcenco în beneficiul statului prejudiciul cauzat în mărime de 13076 lei şi taxa de stat în mărime de 392,28 lei.

La data de 10 iunie 2014, Octavian Troşcenco în persoana avocatului Tatiana Roibu a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând admiterea apelului înaintat, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei noi decizii prin care acţiunea înaintată să fie respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, la 30 iunie 2014, Octavian Troşcenco a depus cerere de apel motivată prin care a solicitat admiterea apelului înaintat, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri prin care acţiunea înaintată să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 28 noiembrie 2016 s-a admis apelul declarat de Octavian Troşcenco, s-a casat integral hotărârea judecătoriei Ungheni din 27 mai 2014 şi s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Procurorul militar Cahul în interesele statului, reprezentat de către Guvernul RM împotriva lui Octavian Troşcenco, inţervenient accesoriu Poliţia de Frontieră privind încasarea prejudiciului material.

Pentru a hotărî astfel, instanţa de apel a conchis că motivele invocate de apelant şi-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt întemeiate.

Totodată, instanţa de apel a indicat că, prima instanţă a dat o apreciere greşită probelor administrate, nu a constatat şi nu a elucidat pe deplin toate circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinii.

De asemenea instanţa de apel a mai menţionat că, intimatul n-a prezentat probe pertinente şi concludente, care ar confirma faptul că anume apelantul Octavian Troşcenco era responsabil de păstrarea şi eliberarea corpurilor delicte.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 19.01.2017, Procuratura de Circumscripţie Bălţi a înaintat cerere de recurs prin care solicită admiterea recursului, casarea deciziei Curţii de Apel Bălţi din 28 noiembrie 2016, cu menţinerea hotărârea primei instanţe.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat încălcarea esențială şi aplicarea eronată a normelor de drept material de către instanța de apel, aprecierea arbitrară a probelor prezentate raportat la circumstanțele pricinii.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul declarat de Procuratura de Circumscripţie Bălţi a fost considerat admisibil şi transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înştiinţarea participanţilor la proces.

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie consideră recursul declarat de Procuratura de Circumscripţie Bălţi întemeiat şi care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanţei de apel şi menţinerea hotărîrii primei instanţe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanţa, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanţei de apel şi să menţină hotărîrea primei instanţe.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, la 20 ianuarie 2010, Procurorul militar Cahul în interesele statului, reprezentat de către Guvernul RM s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Octavian Troşcenco prin care solicita încasarea prejudiciului material cauzat statului în mărime de 13 076 lei.

Instanţa de fond a admis integral acţiunea, soluţie casată de instanta de apel, care a admis apelul declarat de Octavian Troşcenco şi a emis o hotărâre nouă prin care a respins acţiunea ca fiind neîntemeiată.

Colegiul susţine ca fiind legală şi întemeiată soluţia dată de prima instanţă, iar soluţia dată de instanţa de apel este ilegală, deoarece decurge din interpretarea şi aplicarea eronată a normelor de drept material.

În susţinerea opiniei enunţate, instanţa de recurs reţine următoarele circumstanţe de fapt şi de drept.

Conform art. 118 alin. (1) din Codul Procedură Civilă al RM, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Reţine Colegiul că, la data de 27 mai 2009, de către procurorul militar Cahul, a fost emisă ordonanţa privind încetarea urmăririi penale (Vol. I, f.d. 6-8) prin care s-a dispus încetarea urmăririi penale pe faptul abuzului de putere, în temeiul art. 327 alin. (1) Cod Penal al RM, deoarece în acţiunile lui Troşcenco Octavian Anatolie lipsesc elementele infracţiunii.

Totodată, constată Colegiul că, la data de 08.07.2010, Troşcenco Octavian, a înaintat o contestaţie Procuraturii Generale a Republicii Moldova (Vol. I, f.d. 44-49), împotriva Ordonanţei privind încetarea urmăririi penale din 27 mai 2009 a procurorului militar Cahul, solicitînd anularea acesteia şi emiterea altei ordonanţe în care să se excludă constatarea precum că ţigările/mărfurile de contrabandă (corpurile delicte) în cauză au fost restituite cetăţeanului Uşanov V. de către el.

Menţionează Colegiul că, la data de 20 octombrie 2011 prin încheierea judecătoriei Cahul s-a respins plîngerea lui Troşcenco Octavian depusă la Ordonanţa procurorul militar Cahul din 27 mai 2009 privind încetarea urmăririi penale pe cauza cu nr. 2008458028 prin care petiţionarul solicita anularea ordonanţei privind încetarea urmăririi penale din 27 mai 2009 cu emiterea altei ordonanţe în care să se excludă constatarea precum că corpurile delicte au fost restituite lui Uşanov V. de către Troşcenco Octavian şi suspendarea examinării acţiunii civile privind recuperarea prejudiciului cauzat statului pînă la adoptarea deciziei corespunzătoare, recunoscînd-o ca fiind neîntemeiată.

Potrivit prevederilor art. 467 din Codul de Procedură Penală al RM, (1) hotărîrile judecătoreşti definitive şi ordonanţele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice şi juridice din ţară şi au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova. (2) Colaborarea solicitată la executarea hotărîrilor judecătoreşti definitive şi a ordonanţelor procurorului privind încetarea urmăririi penale este obligatorie pentru toate persoanele fizice şi juridice. (3) Ordonanţele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt documente executorii.

Astfel, statuează Colegiul că, la 27 mai 2009 a fost dispusă încetarea urmăririi penale pe faptul abuzului de putere în temeiul art. 327 alin. (1) Cod Penal al RM, deoarece în acţiunile lui Troşcenco Octavian Anatolie. lipsesc elementele infracţiunii. În motivarea adoptării deciziei sale, procurorul a indicat că de către Troşcenco Octavian au fost admise încălcări din neatenție şi nu a avut scop de a depăşi atribuţiile. Totodată procurorul a argumentat „că atitudinea neglijentă a şefului sau a unei alte persoane cu funcţie de răspundere faţă de serviciul militar constituie infracţiune doar în cazul în care aceasta a cauzat daune în proporţii mari. Din acest motiv în acţiunile lui Troşcenco Octavian nu se întruneau elementele infracţiunii prevazute de art. 378 Cod Penal al RM, deoarece costul ţigărilor restituite cet. Uşanov Vladimir constituie suma de 13076 lei”.

Prin urmare, Colegiul reţine că, prin Ordonanţa procurorului privind încetarea urmăririi penale s-a stabilit că anume pârâtul Troşcenco Octavian a fost cel care a restituit ţigările, care reprezentau corpuri delicte, proprietarului Uşanov Vladimir şi la momentul restituirii, Troşcenco Octavian, nu a întreprins măsuri reale în vederea verificării veridicităţii documentelor prezentate pentru restituirea corpurilor delicte. În situaţia creată, militarul prin contract al pichetului de grăniceri „Basarabeasca”, Troşcenco Octavian, prin acţiunile sale a admis atitudinea neglijentă faţă de serviciul militar care se caracterizează prin neexecutarea sau executarea necalitativă, de către o persoană cu funcţii de răspundere, a obligaţiilor sale de serviciu, prin ce a cauzat statului un prejudiciu în valoare de 13076 lei.

Ordonanţa de încetare a urmăririi penale în privinţa pârâtului Troşcenco Octavian. a fost contestată de către acesta, însă contestaţiile sale au fost respinse atât de procurorul ierarhic superior, cît şi de judecătorul de instrucţie. Prin urmare, ea este în vigoare, având puterea lucrului judecat.

Conform art. 1398 alin. (1) din Codul Civil al RM, cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

Conform prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea cu privire la răspunderea militarilor, militarii poarta răspundere materiala numai pentru prejudiciul real cauzat din vina lor.

Reieşind din cele constate, conchide Colegiul că sunt întrunite toate condiţiile angajării răspunderii delictuale şi anume fapta ilicită, vinovăţia pârâtului, raportul de cauzalitate între faptă şi consecinţe şi existenţa prejudiciului. Or, toate aceste condiţii au fost stabilite prin ordonanţa de încetare a urmăririi penale prin care se indică expres că anume fapta ilicită, restituirea corpurilor delicte - ţigări, a fost comisă de către pârâtul Troşcenco Octavian şi în rezultatul acţiunilor sale a fost prejudiciat statul cu suma de 13076 lei. Astfel, Colegiul reţine ca justă constatare instanţei de fond că, la momentul comiterii faptei ilicite nu erau aprobate în scris careva regulamente privind modul de păstrare sau restituirea corpurilor delicte, însă majoritatea corpurilor delicte

se restituiau de către pîrît, fapt care a fost confirmat şi de însăşi pârât în instanţa de judecată, declarând că el ducea evidenţa corpurilor delicte restituite, de aceea şi recipisă a fost scrisă pe numele său.

Totodată, reţine Colegiul că, conform declaraţiilor pârâtului din şedinţa de judecată a instanţei de fond, acesta a cunoscut despre existenţa acestei recipise până la începerea urmării penale pe faptul abuzului de serviciu comis de el, însă nu a contestat-o nici într-un mod. Şi ulterior, fiind audiat în cadrul urmăririi penale ca bănuit, având dreptul de a înainta cereri şi demersuri, de asemenea nu a contestat-o sau nu a solicitat verificarea legalităţii acesteia. Prin urmare, invocarea de către pîrît a faptului că pe recipisă nu este semnătura sa prin care acceptă eliberarea ţigărilor, este lipsită de vreun temei juridic.

Astfel, Colegiul conchide că, instanţa de fond corect a ajuns la concluzia de a admite integral acţiunea şi a încasa de la Octavian Troşcenco în beneficiul statului prejudiciul cauzat în mărime de 13076 lei şi taxa de stat în mărime de 392,28 lei.

În consecinţă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie consideră că argumentele aduse de Procuratura de Circumscripţie Bălţi şi-au găsit confirmare în cadrul examinării prezentului recurs.

Ţinînd cont de faptul că prima instanţă a constatat şi a elucidat pe deplin toate circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea fondului cauzei, corect a aplicat legea materială, adoptînd o hotărîre legală şi întemeiată, iar instanţa de apel a adoptat o hotărîre ce reiese din interpretarea şi aplicarea eronată a legii materiale, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Procuratura de Circumscripţie Bălţi, de a casa decizia instanţei de apel, cu menţinerea hotărîrii primei instanţe.

În legătură cu cele relatate, conform art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie

d e c i d e:

A admite recursul declarat de Procuratura de Circumscripţie Bălţi.

A casa decizia Curţii de Apel Bălţi din 28 noiembrie 2016 și a menține hotărîrea Judecătoriei Ungheni din 27 mai 2014, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Procurorului militar Cahul în interesele statului, reprezentat de către Guvernul RM împotriva lui Octavian Troşcenco, intervenient accesoriu Poliţia de Frontieră privind încasarea prejudiciului material.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei Iulia Sîrcu

Judecători Ala Cobăneanu

Ion Druţă

Nicolae Craiu

Iuliana Oprea